

Betænkning

over forslag til lov om prisstop.

(Afgivet af det politisk-økonomiske udvalg den 11. januar 1974).

Udvalget har behandlet lovforslaget og har herunder haft samråd med handelsministeren, der tillige skriftligt har besvaret spørgsmål fra udvalget. En del af disse besvarelser er optrykt som bilag til betænkningen.

Udvalget har endvidere modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra:
 Butikshandelens Fællesråd,
 Danske Konsummælkmejeriers Fællesrepræsentation,
 De danske Mejeriers Fællesorganisation,
 Erhvervsrådet for Gartneri og Frugtavl,
 Grosserer-Societetet,
 Hovedorganisationen af Mesterforeninger i Byggefagene i Danmark,
 Industrirådet og
 Landsforeningen Danske Vognmænd

Handelsministeren har i et samråd over for udvalget understreget sammenhængen mellem indholdet af en ny varig prislov og resultatet af de kommende ugers forhandlinger om en løsning af den økonomiske politiks problemer. Med forbehold heraf er det handelsministerens hensigt at fremsætte forslag til ny prislov i folketinget med henblik på ikrafttræden til 1. marts 1974.

Et *flertal* (socialdemokratiets, venstres, det radikale venstres, det konservative folkepartis, centrum-demokraternes, socialistisk folkepartis og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller herefter lovforslaget til *vedtagelse* med de af handelsministeren stillede ændringsforslag, hvorom der henvises til de ledsagende bemærkninger.

Et *mindretal* inden for *flertallet* (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) ønsker at påpege, at prisstoppet i den

korte periode, det skal gælde, ikke kan forventes at have synderlig reel betydning. Man må erkende, at prisstoppet vil være svært at administrere og vanskeligt at kontrollere. For mange virksomheder vil det virke urimeligt, at disse selv skal bære omkostningsstigningerne inden for 8 ugers perioden.

Mindretallet håber, at der inden for de 8 uger kan skabes flertal i folketinget for en samlet plan for en økonomisk sanering. Denne samlede plan bør fordele byrderne ligeligt og rimeligt på alle befolkningsgrupper.

For at muliggøre et arbejde med dette sigte vil mindretallet derfor ikke nægte tilslutning til gennemførelse af det kortvarige prisstop, som regeringen har ønsket at gøre til forudsætning for de kommende forhandlinger om en samlet løsning.

Et *mindretal* (Gede (FP), Glistrup (FP) og Poul Westergaard (DR)) mener ikke, at den foreslåede lov om prisstop tjener noget fornuftigt formål. Kun i meget beskedent udstrækning — om overhovedet — vil en sådan lov under de herskende vilkår for prisdannelsen kunne forventes at medføre nogen dæmpning af prisudviklingen. Dette skyldes især, at der, som også forudsat af regeringen, fortsat vil ske omfattende prisstigninger af udefra kommende årsager, prisstigninger, som lovligt vil kunne slå igennem og gøre det til en håbløs opgave at gennemføre den fornødne kontrol uden væsentlige udvidelser af monopoltilsynets kontrollerende kapacitet. En sådan udvidelse er, jfr. bemærkningerne til lovforslaget, ikke forudsat af regeringen, og den ville også efter mindretallets opfattelse være en urimelig og uvelkommen forøgelse af den offentlige administration. Mindretallet er således enig

i udtalelsen af 11. januar 1974 fra LOs forretningsudvalg om, at det foreslåede prisstop vil være umuligt at administrere.

Men hertil kommer, at den foreslåede prisstoplov uundgåeligt vil påføre erhvervslivet væsentlige ekstra administrationsbyrder og på en række områder særdeles uheldigt vil gribe ind i erhvervslivets allerede foretagne dispositioner på en måde, der ikke forekommer rimelig. Der henvises i denne forbindelse til bl. a. henvendelser til udvalget fra Butikshandelens Fællesråd, De danske Mejeriers Fællesorganisation, Grosserer-Societetet, Hovedorganisationen af Mesterforeninger i Danmark, Landsforeningen Danske Vognmænd og Erhvervsrådet for Gartneri og Frugtav. Selv om man måtte mene, at det foreslåede prisstop dog ville have en vis begrænset prisdæmpende virkning i den meget korte tid indtil ultimo februar, vil denne virkning efter mindretallets opfattelse ikke kunne begrunde de byrder af administrativ og anden karakter, som her ved lægges på Danmarks erhvervsliv.

Dette gælder så meget mere, som heller ikke den videre sammenhæng, hvori lovforslaget er fremkommet, efter mindretallets opfattelse har udsigt til at indebære noget effektivt indgreb imod inflationen.

Når selve lovforslagets hovedprincip findes uheldigt, følger det i det foreliggende tilfælde efter mindretallets opfattelse heraf, at det er en håbløs opgave at formulere teknisk tilfredsstillende enkeltregler. Mindretallet

har derfor afstået fra at underkaste de enkelte paragrafformuleringer kritik.

Mindretallet indstiller herefter lovtorslaget til *forkastelse*.

Æ n d r i n g s f o r s l a g.

Af *handelsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Gede og Glistrup):

Til § 6.

1) *Stk. 2* udgår.

Til § 10.

2) I *stk. 1* ændres „den 14. januar 1974“ til: „ved bekendtgørelsen i Lovtidende“.

B e m æ r k n i n g e r.

Til nr. 1.

Det fremgår af bestemmelsen i § 1, stk. 1, at prisstoppet omfatter landbrugsvarer. Heri gjorde § 6, stk. 2, en undtagelse for priser, der er direkte omfattet af EF's markedsordninger. Denne undtagelse ønsker man at lade bortfalde. Det bemærkes dog herved, at det følger af EF-forordningerne, at priser på varer omfattet af EF's markedsordninger uanset bestemmelsen i § 1 kan fastsættes, således at de giver dækning for interventionsprisen med tillæg af de absolutte bruttoavancer, som senere omsætningsled beregnede sig den 2. januar 1974.

Til nr. 2.

Ændringen vedrører alene ikrafttrædelsestidspunktet.

Lysholt Hansen (S).

Heinesen (S).

Per Hækkerup (S).

Anker Jørgensen (S).

Kjeld Olesen (S).

Christophersen (V),
næstformand.

Enggaard (V),
formand.

Hilmar Baunsgaard (RV).

Dahlgaard (RV).

Ninn-Hansen (KF).

Schlüter (KF).

Erhard Jakobsen (CD).

Jens Møller (KrF).

Glistrup (FP).

Gede (FP).

Poul Westergaard (DR)

Ømann (SF).

Bilag.

Spørgsmål fra udvalget til handelsministeren og dennes svar herpå.

Spørgsmål 1:

Vil ministeren overveje at stille forslag i forbindelse med § 4, stk. 4, om en bemyndigelse til monopoltilsynet om gennemførelse af prisudligningsordninger for brancher, der aktuelt omfattes af § 4, stk. 4?

Svar:

Regeringen vil ikke finde det hensigtsmæssigt at foreslå en bemyndigelse for monopoltilsynet til gennemførelse af prisudligningsordninger indsat i en lov af helt midlertidig karakter.

Da en prisudligningsordning ofte har såvel et forsyningsmæssigt som et prismæssigt formål, er regeringen ligeledes af den opfattelse, at gennemførelse af prisudligningsordninger af den karakter, som har været overvejet f. eks. i forbindelse med pris- og forsyningsituationen for mineralske olieprodukter, ikke bør henlægges til monopoltilsynet.

I givet fald bør sådanne ordninger formentlig gennemføres ved særlig lovgivning, medmindre ordningen vil kunne gennemføres på frivilligt grundlag ved aftale med vedkommende branche.

Spørgsmål 2:

Der udbedes et notat om, hvilke varegrupper der er omfattet af § 6, stk. 2, og om, for hvilke omsætningsled undtagelsen gælder.

Svar:

§ 6, stk. 2, omfatter de varegrupper, for hvilke der findes en fælles markedsordning inden for EF, for så vidt priserne er knyttet direkte til eksportvilkårene under markedsordningen.

De af § 6, stk. 2, omfattede varegrupper er: korn, sukker, frø, mejeriprodukter, okse- og kalvekød, svinekød, æg, fjerkrækød, frugt og grøntsager og fisk.

Det må være en forudsætning for undta-

gelsen, at eksportpriserne er direkte bestemmende for prisforholdene her i landet, således som det f. eks. er tilfældet for smør eller ost, men ikke for konsummælk.

Undtagelsen fra prisstoppet gælder de omsætningsled, hvor eksportpriserne har direkte betydning. De forudgående omsætningsled, herunder producenterne, er ligeledes undtagne i det omfang, afregningspriserne direkte er bestemt af eksportpriserne. De efterfølgende omsætningsled omfattes derimod ikke af undtagelsen, men har ifølge lovforslagets § 1, stk. 2, adgang til at indkalkulere en eventuel af eksportprisforholdene fremkaldt stigning i indkøbspriserne i deres salgspriser.

Spørgsmål 3:

Der ønskes tillige en vurdering af, hvor stor en andel af den samlede omsætning undtagelsen omfatter.

Svar:

Af besvarelsen af spørgsmål 2 fremgår, at „efterfølgende omsætningsled“ ikke omfattes af undtagelsen i § 6, stk. 2. Dette indebærer, at så godt som intet af omsætningen til forbruger direkte er omfattet af denne undtagelse.

Virkingen af undtagelsen vil derfor være, at forarbejdnings- og handelsvirksomheder, jfr. lovforslaget § 1, stk. 2, har adgang til i deres salgspriser at indregne eventuelle af eksportprisforholdene betingede stigninger i indkøbspriserne. Det kan anslås at de prisforhold, undtagelsen omfatter, vedrører en andel af den samlede forbrugsudgift på omkring 5 pct.

Spørgsmål 4:

Er det i strid med danske EF-forpligtelser at indføre et midlertidigt prisstop på fødevarer?

Svar:

På grund af den betydelige danske eksport af landbrugsvarer vil det være uheldigt at løsrive forbindelsen mellem eksport- og hjemmemarkedspriserne. Et prisniveau på det danske marked, som ligger under de priser, der kan opnås for de samme varer på eksportmarkederne, vil medføre fare for, at en så stor del af produktionen vil gå til eksport, at det vil være vanskeligt at sikre en tilfredsstillende forsyning af hjemmemarkedet. Af hensyn til disse forsyningsmæssige problemer vil det derfor være hensigtsmæssigt at lade de indenlandske priser følge udviklingen i eksportpriserne.

Hertil kommer, at Danmark må være bundet af de vedtagelser, som er truffet i EF om de priser, som tilsigtes opnået til producenterne af landbrugsvarer. I alle tilfælde kan der ikke fastsættes priser, som ligger under de i de forskellige forordninger fastsatte interventionspriser.

Selv om det vil stride mod de grundlæggende principper for det fælles marked for landbrugsvarer, som forudsætter en fri tilpasning af priserne inden for de rammer, som angives i de enkelte markedsordninger, er der ingen bestemmelser i de forskellige

forordninger, som forbyder indførelse f.eks. af et prisstop for landbrugsvarer, dog således, at priserne må reguleres, såfremt der vedtages forhøjelse af interventionspriserne for bestemte varer. Et længere varende prisindgreb vil formentlig blive betragtet som en omgåelse af formålet med landbrugsordningerne, men det er vel ikke sandsynligt, at et prisstop af kort varighed vil møde væsentlige indsigelser.

Spørgsmål 5:

Agter ministeren forinden den foreslåede prisstoplovs udløb at fremsætte forslag til en forbrugerlovgivning omfattende forslag til lov om markedsføring, forslag til lov om forbrugerklagenævnet og forslag til lov om mærkning, skiltning m. v.?

Svar:

Endnu har regeringen ikke afsluttet sine overvejelser om, hvorvidt forslag til en eller flere af de i spørgsmålet nævnte love skal fremsættes i denne folketingssamling. I overvejelserne må naturligvis også indgå, at gennemførelsen af sådanne lovforslag vil have betydelige personalemæssige og finansielle konsekvenser.

Tillægsbetænkning over forslag til lov om prisstop.

(Afgivet af det politisk-økonomiske udvalg den 15. januar 1974).

Udvalget har efter lovforslagets 2. behandling holdt et møde og holdt samråd med handelsministeren.

Efter afgivelsen af betænkningen over lovforslaget er der modtaget henvendelser fra:

Centralforeningen af Benzinformidlere i Danmark,

Dansk Arbejdsgiverforening og
Entreprenørforeningen.

Disse henvendelser er blevet gennemgået sammen med handelsministerens kommentarer dertil og har givet anledning til, at udvalget har drøftet lovens gyldighedsperiode med handelsministeren.

Handelsministeren har på denne foranledning stillet et ændringsforslag, hvorefter loven bortfalder den 24. februar 1974.

Samtidig har handelsministeren med det forbehold, der allerede er udtrykt i udvalgets betænkning af 11. januar 1974, bekræftet, at det er hans hensigt at fremsætte forslag til en ny prislov i folketinget med henblik på ikrafttræden den 25. februar 1974.

Et *flertal* (socialdemokratiets, venstres, det radikale venstres, det konservative folkepartis, centrum-demokraternes og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller herefter lovforslaget til *vedtagelse* med den af ministeren foreslåede ændring.

Et *mindretal* (Gede (FP), Glistrup (FP) og Poul Westergaard (DR)) indstiller lovforslaget til *forkastelse*.

Et *andet mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) kan ikke tiltræde det af handelsministeren stillede ændringsforslag, men indstiller lovforslaget til *vedtagelse* i den affattelse, hvori det foreligger efter afstemningen ved 2. behandling.

Ændringsforslag.

Af *handelsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Ømann):

Til § 10.

I *stk. 1* ændres „1. marts 1974“ til: „24. februar 1974“.

Bemærkning.

Ændringsforslaget motiveres med, at betydelige overenskomstnæssige lønstigninger kommer til udbetaling fra den 25. februar 1974.

Lysholt Hansen (S).

Heinesen (S).

Per Hækkerup (S).

Anker Jørgensen (S).

Kjeld Olesen (S).

Christophersen (V),
næstformand.

Enggaard (V),
formand.

Hilmar Baunsgaard (RV).

Dahlgård (RV).

Ninn-Hansen (KF).

Schlüter (KF).

Erhard Jakobsen (CD).

Jens Møller (KrF).

Glistrup (FP).

Gede (FP).

Poul Westergaard (DR).

Ømann (SF).